

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ НА 2015-2020 РОКИ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ НА 2015-2020 РОКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО РАДОЮ СУДДІВ УКРАЇНИ 11 ГРУДНЯ 2014 РОКУ.

Стратегію розроблено за підтримки Проекту Європейського Союзу «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні». Це видання було профінансовано Європейським Союзом.

Вступне слово.

Наша держава останнім часом переживає багато потрясінь, долає виклики й небезпеки, одночасно цілеспрямовано рухаючись шляхом комплексних реформ та європейської інтеграції. Суспільство з надією дивиться у майбутнє й очікує від влади рішучих кроків, професіоналізму, відповідальності та швидких змін на краще в усіх сферах суспільного життя.

Право людини на судовий захист – основоположне, конституційне право. І саме на державі лежить обов'язок забезпечити своїм громадянам ефективний засіб юридичного захисту та право на справедливий суд згідно з Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

Українське суспільство вимагає ефективного, доступного, прозорого та сучасного судочинства. Такі прагнення безумовно вимагають змін і розвитку судової системи, її реформування. В Україні існує політична воля на це.

Суддівська спільнота свідомо необхідності змін у системі й так само чекає їх. Представники судової влади готові приймати участь у обговоренні пропозицій відповідних шляхів реформування. Але не тільки. Ми свідомі того, що в процесі судової реформи не буває зайвих, дрібних чи не важливих речей. Адміністративна досконалість роботи суду, професіоналізм суддів та працівників апаратів судів, ефективна комунікація з громадськістю, максимальна прозорість діяльності судів, сучасні інноваційні технології – все це в комплексі забезпечує ефективність правосуддя загалом, а отже – довіру суспільства до судів.

Досягнення цих цілей – щоденна кропітка робота, виконання якої більшою мірою залежить від самих суддів, органів суддівського самоврядування та інших органів у системі судоустрою. Ми не повинні чекати законодавчих змін. Ми повинні вже зараз спрямовувати всі зусилля на підвищення ефективності здійснення правосуддя, використовуючи внутрішні механізми в співпраці між собою. На досягнення цієї мети спрямована Стратегія розвитку судової системи в Україні на 2015-2020 роки, яку ви зараз тримаєте в руках.

Цей документ має силу добровільного свідомого зобов'язання, спрямованого на підвищення якості послуг судової системи для громадян та наближення процесів вітчизняного судочинства до кращих європейських зразків. Демонструючи внутрішнє прагнення судової влади до змін, це зобов'язання взяли на себе суддівська спільнота у

особі Ради суддів України, вищі суди, Верховний Суд України, Вища рада юстиції, Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Національна школа суддів України, Державна судова адміністрація України.

Стратегія – це планування на перспективу, дороговказ напрямку реформування судової системи та, одночасно, комплексні пропозиції покращення стану справ у судовій системі, які можна реалізовувати вже зараз. Стратегія містить погоджені дії, спрямовані на відновлення довіри до судової влади, зміцнення незалежності та самостійності судів, підвищення ефективності використання ресурсів, розбудову можливостей судової системи в сфері комунікацій із громадськістю, підвищення професіонального рівня працівників судової системи, впровадження електронного правосуддя та багато іншого.

Реалізація всіх компонентів Стратегії та визнання міжнародною європейською спільнотою поліпшення стану справ у судовій системі України – наш амбітний план. Упевнена, що ми докладемо всіх зусиль для його виконання. Сподіваюся також, що в цьому процесі судова влада одержить підтримку органів законодавчої та виконавчої влади й буде налагоджена дієва співпраця, адже судова реформа – спільне завдання всіх державних органів.

Висловлюю подяку Проекту Європейського Союзу «Підтримка реформ у сфері юстиції» та особисто керівнику групи експертів проекту Віргіліусу Валанчюсу за допомогу в розробці проекту Стратегії розвитку судової системи на 2015-2020 роки. Шановні панове! Ми цінуємо роботу експертів проекту ЄС, які допомагають нам у створенні незалежної та ефективної судової системи в Україні у відповідності до міжнародних та європейських стандартів. З вашою допомогою Стратегія побачила світ і щиро сподіваюся на нашу плідну співпрацю в процесі її практичної реалізації.

Сімоненко Валентина Миколаївна,
*Голова Ради суддів України,
суддя Верховного Суду України*

Вступ

Наразі перед українською судовою системою постають серйозні виклики. Суспільство активно критикує суддів через відсутність незалежності, неупередженості, прозорості та підзвітності. Необхідно відновлювати довіру суспільства до судової системи. Представники судової влади готові здійснювати для цього конкретні кроки та дії.

Стратегія розвитку судової системи в Україні (далі- Стратегія) є одним з етапів впровадження Стратегічного плану (СП) розвитку судової влади України, ухваленого на XI З'їзді суддів України, який є вищим органом суддівського самоврядування. Ця Стратегія буде-ється на стратегічних цілях, визначених в СП, і одночасно визначає більш конкретні заходи, кінцеві результати та вплив запланованих дій.

Прийнята в часи значних соціальних та політичних змін, Стратегія є відповіддю на вимоги нового часу, прагнення українського судівництва та суспільства до реформ, підвищення якості послуг судової системи для громадян, дотримання європейських стандартів і наближення до кращих практик відправлення правосуддя. Крім того, Стратегія відображає потребу суспільства у підвищенні незалежності, підзвітності та прозорості судівництва та одночасно забезпечує більш активну співпрацю судової системи із законодавчою та іншими гілками влади. Реформа судової системи також є необхідною передумовою для консолідації всіх зусиль у напрямку євроінтеграції, включаючи імплементацію Угоди про асоціацію та про зону вільної торгівлі, спрощення візового режиму та здійснення інших заходів у партнерстві з Європейським Союзом (ЄС).

З огляду на те, що для досягнення багатьох цілей СП необхідне внесення змін до Конституції та до інших законів, наголос в Стратегії поставлений на тих напрямках, які передбачають можливість домогтися суттєвих змін майже виключно через внутрішні заходи, яких суддівський корпус та органи суддівського самоврядування можуть вживати самостійно. Такими напрямками, зокрема, є зміцнення ролі судової гілки влади в процесі реформування сектору правосуддя та більш активна участь у законотворчих процесах, розбудова можливостей формування власного бюджету та системи фінансового управління, взаємодія з громадськістю (PR), наближення до моделі самоврядування та управління, спрямованого на підтримку та розвиток судової системи (на відміну від орієнтації на вказівки та перевірки), запровадження більш ефективних способів оцінки підзвітності та якості системи судочинства (включаючи оцінювання ступеня

задоволення громадян роботою судів), підвищення доступності правосуддя та єдності судової практики.

Одночасно слід зазначити, що більш якісний розподіл обов'язків та повноважень кожного учасника системи суддівського самоврядування, збалансування повноважень суддів та прав інших державних та приватних суб'єктів в усіх видах судового провадження, підвищення доступності правосуддя потребують змін до Конституції України та інших законів. Відтак, Стратегія на 2015-2020 роки є всього лише одним із кроків в напрямку комплексного реформування судової системи зокрема та сектору юстиції в цілому.

НАПРЯМ 1: НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ПРОЗОРІСТЬ СУДОВОЇ СИСТЕМИ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- Зміцнення незалежності та самостійності суддів та судової гілки влади
- Збільшення фінансування та підвищення ефективності використання ресурсів
- Відновлення довіри суспільства

СП націлений на вирішення проблем, які стосуються стану законодавства та розподілу повноважень між судами та іншими структурами сектору юстиції. Для досягнення цілей СП та зміцнення судової гілки влади по відношенню до інших гілок необхідно зосередитись на удосконаленні стратегічного планування, посиленні фінансових та комунікаційних можливостей системи суддівського самоврядування.

У зв'язку з цим, на стратегічному рівні (Ради суддів України – РС) та на робочому рівні (секретаріату Ради суддів, Державної судової адміністрації – ДСА або інших органів залежно від компетенції) будуть створені окремі підрозділи, які опікуватимуться стратегічним плануванням та питаннями законодавства, бюджетним та фінансовим управлінням, забезпеченням якості та ефективності правосуддя, питаннями етики та дисциплінарної відповідальності. Ці підрозділи будуть забезпечувати єдність та ефективність суддівського корпусу у висловленні позицій щодо законодавчих ініціатив, які напряду стосуються відправлення правосуддя, адекватного надання та розподілу фінансових ресурсів, а також зв'язків з громадськістю. Подальші кроки будуть зроблені в напрямку консолідації систем управління фінансами та бюджетом судів, зокрема, шляхом створення спеціальних фінансових підрозділів для підтримки всіх судів в межах відповідного апеляційного округу. На додаток до цього, шляхом спрощення доступу ЗМІ та громадськості до інформації стосовно судових засідань, інших суддівських заходів та процесів буде забезпечена прозорість роботи судових органів. Такі зміни суттєво вплинуть на налагодження суддівським корпусом відносин з іншими гілками влади та із суспільством у цілому.

Дія 1.1 Розвиток цілеспрямованого стратегічного планування та розвиток законодавства, розбудова спроможностей бюджетного і фінансового управління судової системи.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Створення Комітету з питань стратегічного планування та законотворчих питань, Комітету з питань бюджету та фінансового управління, управління якістю та ефективністю правосуддя в Раді суддів України/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС/ Рішення, звіти РС, положення про обов'язки, регламенти, плани розміщень
2) Створення та забезпечення належного функціонування підрозділів зі стратегічного планування та законодавчих питань, питань бюджету та фінансового управління, виконавчих підрозділів управління якістю та ефективністю правосуддя на оперативному рівні/ <i>До кінця 2015 року</i>	ДСА, РС/ Рішення РС, ДСА, положення про обов'язки, регламенти, плани розміщень
3) Створення спеціальних фінансових підрозділів (в регіональних/апеляційних округах) в підпорядкуванні Ради суддів України з метою формування бюджетних запитів та підтримки всіх судів в межах апеляційного округу/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Рішення РС, внесені зміни до нормативно-правових актів
4) Розробка практичних посібників та навчальних модулів у Національній школі суддів (НШС) з питань стратегічного планування та розвитку нормотворчості, бюджету та фінансового управління/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС, НШС/ В НШС затверджені та застосовується навчальні плани, опубліковані практичні посібники, проведені тренінги

Кінцеві результати Дії 1.1:

- Зміцнення ролі судової системи в розвитку політики у секторі юстиції, інституційній реформі та в законотворчих процесах шляхом застосування призначених для цього механізмів в рамках системи суддівського самоврядування, вжиття заходів з розробки стратегій та інших програмних документів, аналізу їх реалізації, із започаткування та реалізації законодавчих ініціатив;
- Застосування методик кількісної та якісної оцінки в процесах внутрішнього аналізу результатів запровадження всіх напрямків судової політики;
- Посилення ролі Ради суддів України у процесі визначення обсягу видатків у Державному бюджеті України на фінансування судової системи та у виконанні бюджету;
- Гармонізований підхід до планування та формування бюджету

судовою гілкою влади та посилення регіональних можливостей, уніфікація систем формування бюджетів судів (єдиний бюджет для всіх судів); використання методик програмного та цільового формування бюджету із застосуванням нефінансових показників виконання в процесі формування та реалізації бюджету судової гілки влади;

- Підвищення ефективності стягнення судового збору, надходження від якого мають використовуватися в бюджетах судів;

- Підвищення якості управління державними фінансами в судах; істотне скорочення заборгованості судів за комунальні послуги, постачальникам поштових, судово-медичних, правових та інших послуг; запровадження єдиного процесу державних закупівель, який ґрунтується на узгодженій оцінці потреб судів.

Дія 1.2 Розбудова окремих можливостей судової системи в сфері комунікацій та PR

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Створення Комітету з питань комунікацій в Раді суддів України / <i>До кінця 2015 року</i>	РС/ Рішення, звіти РС, технічні завдання, регламенти
2) Створення та забезпечення належного функціонування прес-центру при Раді суддів України, підрозділів по роботі з пресою в усіх апеляційних округах/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Рішення РС
3) Підготовка офіційних регламентів з чіткими умовами доступу та участі громадян в засіданнях Ради суддів України, своєчасне попереднє оголошення порядку денного засідань та застосування Радою суддів України регламентів в усіх питаннях / <i>До кінця 2015 року</i>	РС/ Рішення РС
4) Організація навчальних візитів школярів, студентів та інших груп до судів/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ДСА, суди/ Навчальні візити
5) Встановлення чітких правил доступу до приміщень судів, які б не перешкоджали особам відвідувати відкриті судові засідання / <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ВСУ, ВСС, ДСА/ Рішення РС, ВСУ, ВСС, ДСА

6) Проведення в судах прес-конференцій, підготовка прес-релізів за результатами розгляду гучних справ / До кінця 2015 року	ДСА, РС/ Прес-конференції, релізи
7) Розробка практичних посібників та навчальних модулів в Національній школі суддів з питань PR та комунікацій/ До кінця 2017 року	РС, НШС/ У НШС затверджені і використовуються навчальні програми, опубліковані практичні посібники, проведені тренінги

Кінцеві результати Дії 1.2:

- Використання спеціальних методик комунікацій та PR в судовій системі для комунікації з іншими органами;
- Використання індивідуальних підходів в комунікаціях з користувачами судів, в залежності від їхньої категорії (вік, освіта, соціальний/правовий статус, тощо);
- Включення в систему управління кар'єрним зростанням та якістю роботи заходів, що спонукають суддів частіше вступати в контакт із суспільством шляхом публікації статей, проведення досліджень, відвідування освітніх установ, а також участі в інших соціально-освітніх заходах.

НАПРЯМ 2: ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- Професіоналізм та досконалість в роботі
- Відновлення довіри суспільства

Відповідно до СП, реформування системи управління кадровою політикою та ефективністю роботи шляхом переосмислення ролі Національної школи суддів як частини судової системи сприятиме підвищенню професійного рівня суддів та відновленню довіри до судової системи. Призначення на конкретні суддівські посади будуть здійснюватись на конкурсній основі за новою системою управління ефективністю кадрів, яка забезпечить оцінювання суддів за однаковими прозорими критеріями, зокрема, на основі об'єктивних кількісних та якісних показників.

Будуть створені ефективні механізми для проведення планових перевірок суддів та судів, орієнтованих на результат, здійснення загального нагляду за реалізацією політики забезпечення якості правосуддя в судовій системі, а також механізми для розслідування окремих скарг. На додаток до цього, в рамках нової системи управління кадровою політикою будуть проводитися опитування щодо ступеню задоволення користувачів, що дасть громадянам можливість робити свій внесок в процес оцінки судовою системою своєї власної ефективності. Крім того, пропонуються механізми досягнення більшої єдності судової практики шляхом підсилення дослідницько-аналітичних можливостей вищих судів.

Дія 2.1 Розробка системи вимірювання ефективності судової системи, механізмів її застосування через чітку та прозору політику забезпечення якості судочинства та стандарти ефективності, а також через вдосконалення системи здійснення призначень, оцінювань, підвищень у посадах та переведень на інші посади.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Формулювання гармонізованої політики щодо забезпечення якості та стандартів ефективності в межах нового Рамкового оцінювання ефективності судів (РОЕС), яке має бути ухвалене Радою суддів України/ До кінця 2017 року	РС/ Рішення РС

2) Завершення розробки політики щодо забезпечення якості судочинства та розширених стандартів ефективності (на основі існуючого переліку з 16 показників) в рамках нового РОЕС, яке має бути ухвалене Радою суддів України, щорічний перегляд стандартів ефективності/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Рішення РС
3) Розробка збірок правил та практичних посібників на основі РОЕС/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Рішення РС, розроблені та опубліковані правила та практичні посібники
4) Приведення посадових інструкцій працівників апаратів судів та порядку заміщення всіх посад у відповідність до РОЕС/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС, ДСА/ Рішення РС, ДСА
5) Реалізація пілотних проектів використання нової системи управління ефективністю роботи/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Рішення, звіти РС
6) Вдосконалення правил та порядку призначень, переведень на інші посади (до інших судів) та призначень на вищі посади на основі зазначеної політики та удосконалених методик, розробка пропозицій щодо відповідних змін до законодавства / <i>До кінця 2017 року</i>	РС, ВККСУ / Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення РС, ВККСУ
7) Застосування виключно конкурсного відбору для заміщення всіх посад / <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ВККСУ/ Рішення, звіти РС, ВККСУ
8) Аналіз ролі та повноважень Служби дисциплінарних інспекторів/ <i>До кінця 2017 року</i>	ВККСУ, РС/ Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення РС, ВККСУ
9) Залучення постійних медіаторів для вирішення спорів в судах та між працівниками суду/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Рішення РС
10) Видання дослідницько-аналітичних звітів з оцінки ризиків на основі статистичних даних, зібраних за допомогою нового програмного забезпечення з управління кадровою політикою/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Звіти РС

11) Проведення на основі узгодженої методології опитувань щодо ступеню задоволення користувачів в межах нової системи управління ефективністю роботи/ <i>Принаймні в 10 пілотних регіонах до кінця 2015 року; в усій країні до кінця 2017 року; регулярне проведення опитувань користувачів з 2019 року</i>	РС/ Звіти, рішення РС
12) Розробка для Національної школи суддів навчальних модулів та практичних посібників з питань нової системи управління ефективністю роботи/ <i>До кінця 2017 року</i>	НШС, РС/ У НШС затверджені і використовуються навчальні програми, опубліковані практичні настанови, проведені тренінги

Кінцеві результати Дії 2.1:

- Розроблений з урахуванням ширших стратегічних цілей, комплекс взаємопов'язаних та порівнюваних кількісних та якісних критеріїв якості роботи для всіх суддів, судів та органів суддівського врядування з метою контролю та оцінювання якості їх роботи;
- Запроваджена система управління кадровою політикою та ефективністю роботи, що базується на об'єктивних якісних та кількісних показниках;
- Заміщення посад відбувається виключно на конкурсній основі із застосуванням чітких та об'єктивних критеріїв та прозорих процедур;
- Оптимізовано кількість органів суддівського врядування, відповідальних за рішення щодо кар'єри суддів, управління ефективністю суддівської роботи та дисциплінарні питання;
- Вдосконалені та автоматизовані робочі процеси управління кадровою політикою, побудовані на основі досліджень, аналізу та оцінки ризиків;
- Практика органів суддівського врядування в питаннях управління кадровою політикою та ефективністю роботи є послідовною та перебуває у загальному доступі;
- Органи суддівського самоврядування та суди регулярно використовують результати досліджень рівня задоволеності користувачів для оцінки та удосконалення системи управління ефективністю.

Дія 2.2 Удосконалення систем спеціальної підготовки на посаду судді та періодичного навчання суддів

Дія 2.2.1 Удосконалення системи спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, яка включає в себе інструменти дистанційного навчання, оцінку навчальних потреб та механізми оцінки якості підготовки.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Внесення пропозицій щодо визнання Національної школи суддів у законодавстві єдиним закладом суддівської освіти в Україні та закріплення лише за нею повноважень щодо здійснення спеціальної підготовки на посаду судді / <i>До кінця 2015 року</i>	РС, НШС/ Внесені зміни до нормативно-правових актів
2) Реалізація та щорічний моніторинг стану реалізації Стратегічного плану НШС / <i>3 2015 року щороку</i>	НШС, ВККСУ/ Звіти НШС, ВККСУ
3) Внесення пропозицій щодо збільшення тривалості програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді до 18 місяців та відміни дистанційної (заочної) форми спеціальної підготовки/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС, НШС/ Внесені зміни до нормативно-правових актів
4) Внесення пропозицій щодо вдосконалення механізмів фінансування спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді з метою досягнення більшої збалансованості між ефективністю використання державних ресурсів та доступністю спеціальної підготовки/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС, НШС/ Внесені зміни до нормативно-правових актів
5) Щорічне оновлення та вдосконалення навчальних планів, навчальних курсів та методик їх викладання під час спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, а також програм дистанційного навчання/ <i>3 2015 року щороку</i>	НШС, ВККСУ/ Рішення, звіти НШС, ВККСУ
6) Впровадження курсів та інтерактивних методик навчання, орієнтованих на розвиток практичних навичок кандидатів на посаду судді, збільшення тривалості стажування під час спеціальної підготовки, використання методик психологічної підготовки/ <i>До кінця 2015 року</i>	НШС/ Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення, звіти НШС

7) Створення та використання механізмів оцінювання навчальних потреб, спроможностей та якості навчання, включаючи проведення опитувань в режимі он-лайн та здійснення моніторингу процесу викладання/ До кінця 2017 року	НШС, ВККСУ, ДСА/ Рішення, звіти НШС, ВККСУ, розроблено та закуплено програмне забезпечення, здійснено підготовку користувачів
8) Створення та застосування системи відбору та підготовки викладачів (зокрема, в регіональній мережі Національної школи суддів), в тому числі на основі концепції «тренування тренерів», а також вдосконалення механізмів залучення практикуючих суддів до викладання/ До кінця 2017 року	НШС, ВККСУ / Внесені зміни до нормативно-правових актів, прийняті рішення, розроблені практичні посібники, проведені тренінги
9) Розробка та застосування інструментів дистанційного навчання/ До кінця 2017 року	РС, НШС/ Рішення НШС, розроблено та закуплено програмне забезпечення, здійснено підготовку користувачів, опубліковані посібники
10) Укладення угод про співпрацю та створення мереж між Національною школою суддів та відповідними органами початкової підготовки суддів в зарубіжних країнах / До кінця 2017 року	НШС/Укладені меморандуми про взаєморозуміння та угоди

Кінцеві результати Дії 2.2.1:

- Національна школа суддів та суддівський корпус здатні самостійно розробляти програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду суддів, без участі інших дійових осіб і донорів системи юстиції;
- У викладанні використовується підхід на основі розв'язання справ та інтерактивні методики з метою розвитку практичних навичок кандидатів на посаду судді;
- До переліку предметів спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді включені методики тлумачення законодавства, стандарти доказування в різних видах проваджень, судова практика як джерело права, складання мотивувальної частини судових рішень, ораторські навички, питання професійної етики та дисциплінарної відповідальності, інформаційні технології, психологія, медіація, боротьба з корупцією, іноземні мови;
- Узгоджені між собою курси початкової підготовки суддів та ін-

ших правників (прокурорів, адвокатів, тощо), гармонізована певна частина відповідних програм та курсів;

- Посилений формальний зв'язок між системами початкової підготовки та призначення суддів;

- Повністю сформований постійний резерв (база даних) викладачів, в тому числі в регіонах;

- До числа постійних викладачів включені досвідчені правники, включаючи суддів Верховного та інших вищих судів, європейські та інші партнери задіяні в якості тренерів.

Дія 2.2.2 Удосконалення системи періодичної підготовки суддів, включаючи розробку інструментів дистанційного навчання та механізмів оцінки навчальних потреб та якості навчального процесу.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Щорічне оновлення самостійно розроблених Національною школою суддів навчальних планів та методик періодичної підготовки суддів, включаючи інструменти дистанційного навчання/ <i>З 2015 щороку</i>	НШС, ВККСУ/ Рішення, звіти НШС, ВККСУ
2) Внесення пропозицій щодо диверсифікації тривалості обов'язкової періодичної підготовки для суддів та працівників апаратів судів в залежності від їх ролі та досвіду; індивідуальні підходи до періодичної підготовки/ <i>До кінця 2015 року</i>	НШС, РС, ВККСУ/ Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення РС, НШС, ВККСУ
3) Розробка механізмів оцінювання потреб та можливостей для періодичної підготовки суддів, включаючи спеціалізоване програмне забезпечення для проведення опитування та реєстрації слухачів на курси в режимі онлайн/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС, НШС, ВККСУ/ Рішення, звіти НШС, ВККСУ, розроблено та закуплено програмне забезпечення, здійснено підготовку користувачів
4) Створення та застосування системи відбору та підготовки викладачів (зокрема, в регіональній мережі Національної школи суддів), в тому числі на основі концепції «тренування тренерів», а також вдосконалення механізмів залучення практикуючих суддів (зокрема, суддів Конституційного Суду (КСУ), ВСУ та ВСС) до числа постійних викладачів Національної школи суддів/ <i>До кінця 2015 року</i>	НШС/ Рішення, звіти НШС, внесені зміни до нормативно-правових актів, розроблені практичні посібники, проведені тренінги

5) Розробка та застосування інструментів дистанційного навчання/ <i>До кінця 2017 року</i>	НШС/ Рішення НШС, розроблено та закуплено програмне забезпечення, здійснено підготовку користувачів
6) Укладення угод про співпрацю та створення мереж між Національною школою суддів та відповідними органами періодичної підготовки суддів зарубіжних країн / <i>До кінця 2017 року</i>	НШС/ Укладені меморандуми про взаєморозуміння та угоди
7) Проведення стажувань, навчання та навчальних візитів до ЄСПЛ, ЄСС та судових органів держав-членів ЄС/ <i>З 2015 щороку</i>	НШС/ Звіти НШС

Кінцеві результати Дії 2.2.2:

- Застосовується індивідуальний підхід до періодичної підготовки;
- Національна школа суддів та суддівський корпус здатні самостійно розробляти програми періодичної підготовки, без участі інших дійових осіб і донорів системи юстиції;
- У викладанні використовується підхід на основі розв'язання справ та інтерактивні методики з метою розвитку практичних навичок судді;
- До переліку предметів періодичної підготовки включені методики тлумачення законодавства, стандарти доказування в різних видах проваджень, судова практика як джерело права, складання мотивувальної частини судових рішень, ораторські навички, питання професійної етики та дисциплінарної відповідальності, інформаційні технології, психологія, медіація, боротьба з корупцією, іноземні мови, стратегічне планування, моніторинг та оцінювання, бюджетне та фінансове управління, зв'язки з громадськістю/комунікації;
- Узгоджені між собою курси підготовки суддів та інших правників (прокурорів, адвокатів, тощо), гармонізована певна частина відповідних програм та курсів;
- Повністю сформований постійний резерв викладачів, в тому числі в регіонах;
- В число постійних викладачів включені досвідчені правники, включаючи суддів Верховного та інших вищих судів, європейські та інші партнери задіяні в якості тренерів;

- Проводиться періодичне стажування, навчання і навчальні візити до ЄСПЛ, ЄСС та судових органів ЄС;
- Досягнута взаємосумісність інформаційних систем Національної школи суддів, органів суддівського врядування та вищих навчальних закладів (ВНЗ).

Дія 2.3 Розробка механізмів забезпечення єдності судової практики через підвищення аналітично-дослідницьких можливостей судів.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Створення підрозділів оперативного аналізу та досліджень в ВСУ, ВСС та в апеляційних судах для аналізу прогалин в правозастосуванні, як в національній, так і в порівнянні з міжнародною практикою / До кінця 2017 року	РС, ВСУ, ВСС/ Рішення, звіти РС, ВСУ, наявні технічні завдання, регламенти, плани розміщень, описи службових обов'язків
2) Укладання угод про співпрацю та створення мереж між аналітично-дослідницькими підрозділами судів, Національною школою суддів та ВНЗ / До кінця 2017 року	РС, НШС/ Укладені меморандуми про взаєморозуміння та угоди
3) Розробка, в координації з Національною школою суддів та ВНЗ, аналітично-дослідницьких робіт за результатами навчальної роботи Національної школи суддів, в яких визначатимуться суперечності між законом та практикою/ До кінця 2017 року	НШС/ Звіти НШС, розроблені та опубліковані аналітично-дослідницькі роботи
4) Оновлення веб-сайтів судів та пошукових інструментів судової практики ¹ / До кінця 2017 року	НШС, ДСА/ Розроблено та закуплено програмне забезпечення, здійснено підготовку користувачів

Кінцеві результати Дії 2.3:

- Організований постійний зв'язок між аналітично-дослідницькими підрозділами судів, Національною школою суддів та ВНЗ; розвиток юриспруденції та законодавства спирається на наукові дослідження, аналіз прогалин та колізій, а також на звіти про розвиток права;
- Зручні у використанні, засновані на ключових словах інструменти пошуку на веб-сайтах судів, які дають можливість знайомитися із

¹ Для більш детального переліку заходів для розвитку електронного правосуддя та суміжних інструментів, див. Напрямы 4 нижче.

судовою практикою та законодавством, а також встановити зв'язок між законодавством та відповідною практикою ВСУ, інших вищих судів;

- Суддями регулярно використовується форум суддів (створений в інформаційній мережі ДСА) для обміну точками зору щодо судової практики, тлумачення законодавства, інформацією та матеріалами тренінгів, конференцій та семінарів.

НАПРЯМ 3: ПІДЗВІТНІСТЬ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- Дотримання засад доброчесності у здійсненні правосуддя
- Довіра громадськості

Як зазначається у СП, розробка та дотримання високих стандартів поведінки та етичних принципів, так само як прозоре інформування громадськості про стан справ у цій сфері, є життєво важливими основами справедливого здійснення судочинства, гарантіями захисту суддів від неналежного впливу та одночасно чинниками, які сприяють підвищенню довіри громадськості до судової системи. Для удосконалення існуючої бази етичних та дисциплінарних норм пропонуються різні кроки, націлені і на те, щоб зробити правила більш зрозумілими для суддів та для широкого загалу, і на те, щоб забезпечити необхідний ступінь справедливості та участь для всіх зацікавлених сторін у процедурах розгляду порушень. Зокрема, буде створений спеціальний Комітет з питань етики та дисципліни в Раді суддів України для надання загальних висновків та роз'яснень з цих питань, а також консультацій суддям. Крім того, будуть здійснюватися кроки для розробки спеціалізованих механізмів розслідування порушень дисциплінарних норм з їх одночасним спрямуванням на запобігання порушенням та випадків безвідповідальності в судовій системі. Механізм забезпечить більшу ясність, передбачуваність етичних та дисциплінарних норм (зокрема, щодо запобігання конфлікту інтересів) та постійний моніторинг їх застосування.

Дія 3.1 Удосконалення системи нагляду за дотриманням етичних та дисциплінарних норм, включаючи посилення гарантій проти неналежного втручання в незалежну діяльність суддів шляхом кращої організації розподілу справ, використання систем електронного правосуддя, а також механізмів внутрішнього та зовнішнього нагляду.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Створення Комітету з етичних та дисциплінарних питань в РСУ та окремого робочого підрозділу з етичних дисциплінарних питань на робочому рівні/ До кінця 2015 року	РС/ Рішення та звіти РС, наявні технічні завдання, регламенти, плани розміщень, описи службових обов'язків

2) Створення при Раді суддів громадської наглядової ради/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС/ Рішення та звіти РС, наявні технічні завдання, регламенти, плани розміщень, описи службових обов'язків
3) Розробка та публікація практичного посібника з питань застосування нового Кодексу суддівської етики/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС/ Розроблений та опублікований посібник
4) Перегляд Правил поведінки працівників апарату судів/ <i>До кінця 2015 року</i>	ДСА/ Рішення ДСА
5) Розробка та публікація практичного посібника з Правил поведінки працівників апарату судів/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС, ДСА/ Розроблений та опублікований посібник
6) Розробка та внесення пропозицій щодо вдосконалення дисциплінарних процедур для суддів та працівників апарату/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ВККСУ/ Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення РС, ВРЮ, ВККСУ
7) Створення єдиного консолідованого комплексу процедур розгляду всіх дисциплінарних питань, включаючи процедури звільнення з посади, розробка пропозицій щодо відповідних змін до законодавства/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ВРЮ, ВККСУ/ Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення РС, ВРЮ, ВККСУ
8) Розробка та публікація практичного посібника з питань застосування нових дисциплінарних правил та процедур/ <i>До кінця 2017 року</i>	РС/ Розроблений та опублікований посібник
9) Розробка та внесення пропозицій у зв'язку з переглядом ролі та повноважень Служби дисциплінарних інспекторів / <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ВККСУ / Внесені зміни до нормативно-правових актів
10) Перегляд правил автоматизованого розподілу судових справ з метою чіткого визначення випадків, коли справа не підлягає автоматизованому розподілу/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС/ Рішення РС
11) Розробка спеціалізованого програмного забезпечення для збирання та публікації статистичних даних щодо скарг на дії суддів та працівників апарату та для роботи з такими скаргами щодо дисциплінарних порушень; забезпечення вільного он-лайн доступу до рішень органів суддівського самоврядування/ <i>До кінця 2017 року</i>	ДСА, РС/ Розроблене або закуплене програмне забезпечення, здійснено підготовку користувачів, опубліковані посібники

12) Щорічна он-лайн публікація декларацій про майновий стан, доходи, видатки і зобов'язання фінансового характеру суддів / До кінця 2015 року	РС/ Рішення РС
13) Розробка та запуск нових (включаючи он-лайнів) навчальних курсів з питань етики та дисциплінарної відповідальності в Національній школі суддів/ До кінця 2017 року	НШС/ У НШС затверджені і використовуються навчальні програми, опубліковані практичні настанови, проведені тренінги

Кінцеві результати Дії 3.1:

- Етичні норми для суддів та працівників апаратів судів містять чітко визначені правила поведінки, перебувають у відкритому доступі та послідовно застосовуються на практиці;
- Розмежування етичних обов'язків та дисциплінарної відповідальності суддів та працівників апарату судів в законодавстві та на практиці;
- Практичне застосування методичних настанов у випадках відкриття дисциплінарних справ у зв'язку із серйозними порушеннями Кодексу етики;
- Інституційне забезпечення принципу функціональної (особистої, процесуальної) незалежності судді, який розглядає справу, від інших суддів;
- Інституційне забезпечення обов'язку судді зберігати неупередженість;
- Визначення чіткого переліку підстав дисциплінарної відповідальності, в тому числі ступенів та міри суб'єктивної сторони (умисел, недбалість, необережність) та причин виникнення упередженості, а також визначення необхідності розгляду кожного з цих чинників окремо або в їхній сукупності;
- Створення ефективного механізму розслідування справ, слухань за індивідуальними справами щодо дисциплінарних заходів та застосування антикорупційних заходів в судовій системі; поєднання в роботі цього механізму концепцій на основі обговорення та на основі заохочень/ покарання;
- Уніфіковано процесуальні правила для проваджень всіх видів дисциплінарних справ;
- Закріплені необхідні процесуальні гарантії справедливості дисциплінарних проваджень, зокрема, право на доступ до своєї дис-

циплінарної справи для суддів та працівників апарату, чітко визначений обсяг та підстави для розкриття інформації стосовно невіршених дисциплінарних справ третім сторонам і громадськості

- З метою диференціації відповідальності за дисциплінарні порушення розширений перелік дисциплінарних санкцій;

- Дотримання принципу пропорційності в ході прийняття рішень про застосування конкретної санкції у зв'язку з дисциплінарним порушенням;

- Формування доступної, обґрунтованої та послідовної практики з питань про етичні та дисциплінарні порушення суддів.

НАПРЯМ 4: ЕЛЕКТРОННЕ ПРАВОСУДДЯ

СТРАТЕГІЧНІ ПИТАННЯ (за визначенням СП):

- Доступ до правосуддя
- Використання інноваційних технологій та поліпшення судового процесу

Інформаційні технології- ключовий інструмент для поліпшення доступу до правосуддя, підвищення ефективності судів та управління судовими справами. Зусилля щодо впровадження можливостей електронного правосуддя необхідно спрямувати на вдосконалення внутрішніх (системи управління судовими справами) і зовнішніх (сайтах) інформаційних систем (ІС) судів. Також ці зусилля мають бути націлені на підвищення взаємодії з ІС інших органів у сфері юстиції. Важливим кроком у цьому напрямку буде реорганізація та консолідація структур управління ІС шляхом аутсорсингу більшості інформаційних послуг судів на основі договорів про сервісне обслуговування. Більш інтенсивне використання електронного правосуддя дасть користувачам можливість звертатися до суду, оплачувати послуги, брати участь у провадженнях та отримувати всю відповідну документацію електронними засобами. В свою чергу, судді отримають можливість ефективно розпоряджатися своїми ресурсами та підвищувати свою продуктивність, одночасно вирівнюючи баланс між роботою та особистим життям.

Дія 4.1 Розвиток нормативно-правової бази щодо електронного правосуддя та комплексних інформаційних систем для досягнення більшої прозорості, ефективності, доступу та справедливості правосуддя. Удосконалення каналів зв'язку і взаємодії ІС, зокрема зовнішньої взаємодії між різними державними і недержавними суб'єктами сектору юстиції, а також з державами-членами та установами ЄС й іншими міжнародними суб'єктами.

Заходи/ Строки реалізації	Відповідальний орган/ Засоби перевірки
1) Розробка Плану автоматизації судів з відповідним кошторисом та моніторинг його реалізації/ <i>До кінця 2015 року</i>	РС, ВККСУ, ДСА, НШС, / Внесені зміни до нормативно-правових актів, рішення РС, звіти, укладені меморандуми про взаєморозуміння та угоди, розроблене або куплене обладнання та програмного забезпечення, проведене навчання користувачів та опубліковані посібники
2) Скасування рішення Ради суддів, яке встановлює перелік судових рішень, які не повинні включатися в Єдиний державний реєстр судових рішень/ <i>До кінця 2016 року</i>	
3) Встановлення платіжних терміналів для сплати судового збору через електронні системи та запровадження механізмів для сплати судового збору через мережу інтернет / <i>У принаймні 540 судах до кінця 2015 року та в усіх судах до кінця 2017 року</i>	
4) Оприлюднення в інтернеті усіх даних судової статистики, що наявні у ВСУ, ВСС і ДСА / <i>До кінця 2015 року</i>	
5) Створення і запровадження єдиного програмного забезпечення для ведення і оприлюднення судової статистики у всіх судах загальної юрисдикції / <i>До кінця 2017 року</i>	
6) Створення та забезпечення належного функціонування гарячих ліній та відділів підтримки користувачів на регіональному та загальнонаціональному рівнях / <i>До кінця 2017 року</i>	
7) Укладення органами судочинства договорів про сервісне обслуговування/ <i>До кінця 2019 року</i>	
8) Розроблення правил та стандартів закупівлі технічного обладнання та послуг/ <i>До кінця 2017 року</i>	
9) Інсталяція та модернізація обладнання та інфраструктури ІКТ (заміна старих робочих станцій новими стандартизованими установками відповідно до життєвого циклу продукту, заміна старих серверів, оновлення активного та пасивного обладнання мереж), оновлення основних та допоміжних програмних рішень/ <i>До кінця 2019 року</i>	

<p>10) Створення операційної ІС управління судами для здійснення централізованого контролю за моніторингом реалізації політики якості та ефективності судочинства, бюджетними та фінансовими питаннями/ <i>До кінця 2017 року</i></p>	
<p>11) Розробка спеціалізованого програмного забезпечення для збору судової статистики, статистики в процесі управління кадрами, розгляду скарг проти суддів та працівників апарату судів, в межах результатів, визначених для нової системи управління ефективністю / <i>До кінця 2017 року</i></p>	
<p>12) Розробка в органах суддівського самоврядування робочої стандартизованої бази даних з приведеними до єдиного формату електронними особовими справами всіх суддів та працівників апарату суду для використання в усіх процесах працевлаштування та кар'єри, розробка технічного завдання для автоматизації робочих процесів ВККСУ/ <i>До кінця 2017 року</i></p>	
<p>13) Запровадження операційних систем для впровадження загального електронного управління справами та контролю за ними (до їх розгляду вищими інстанціями), розсилки електронних повідомлень, автоматизованого розподілу справ між суддями, аудіо- та відеозапису засідань; внутрішніх баз даних законодавства та судової практики, централізованих та місцевих реєстрів, номенклатур справ тощо/ <i>До кінця 2017 року</i></p>	
<p>14) Заміна діючих вебсайтів судів на нові з централізованим управлінням та хостінгом, і можливістю локального редагування змісту/ <i>До кінця 2017 року</i></p>	
<p>15) Укладення Меморандумів про взаєморозуміння між судами та іншими суб'єктами сфери юстиції (державними та недержавними) відповідно до Рамкових Стандартів Взаємодії ЄС, включно з стандартами по експлуатації, а також національними стандартами захисту персональних даних (там де це застосовується); прийняття генеральних планів по реалізації Меморандумів про взаєморозуміння / <i>До кінця 2017 року</i></p>	

<p>16) Моніторинг дотримання умов Меморандумів про взаєморозуміння щодо автоматичного обміну даними між судами та іншими суб'єктами сфери юстиції; запуск за принципом етапності для пріоритетних державних та недержавних установ сфери юстиції; обсяг і ступінь автоматичного обміну даними вимірюється відповідно до генерального плану/ До кінця 2017 року</p>	
<p>17) Розробка практичних посібників та навчальних модулів в Національній школі суддів щодо електронного правосуддя, використання інформаційних технологій та систем / До кінця 2017 року</p>	

Кінцеві результати Дії 4.1:

- Затвердження спеціального розділу Стратегії розвитку сфери юстиції (СРСЮ) щодо електронного правосуддя, яким буде визначено короткострокові, середньострокові та довгострокові кроки щодо координації всіх інформаційних систем наявних серед різних суб'єктів сфери юстиції. Такі дії дозволять створити єдиний координуючий механізм, спрямований на задоволення потреб різних учасників (державних та недержавних) сфери юстиції;

- Створення внутрішньої мережі (інтранет-сервер для внутрішніх та зовнішніх комунікацій з судовими системами);

- Судову систему забезпечено апаратною інфраструктурою, в тому числі активним і пасивним мережевим обладнанням, розробленим з окремим акцентом на зовнішній і внутрішній обмін, опитування та оцінювання рівня задоволеності користувачів, управління часом та проектами, більш ефективного використання ресурсів, використання хмарних технологій (віртуалізація даних з розподілом доступу в залежності від сфери застосування даних і ступеню їх конфіденційності: загальнодоступні, секретні та зі змішаним контентом);

- Розроблено основні та допоміжні програмні рішення на основі хмарних технологій, аналітичної обробки великого об'єму даних, оптимізації пошукових систем, центральних і локальних реєстрів даних, класифікаторів, веб-сайтів із центральним розміщенням серверів та можливістю редагування на локальному рівні, а також внутрішніх та зовнішніх мереж інтранет;

- Більшість інформаційно-технічних послуг надаються зовнішніми постачальниками на основі договорів про сервісне обслуговування;

- Створені взаємосумісні інформаційні системи між органами суддівського самоврядування, судами/суддями/ апаратами судів, а також між судовою системою та іншими державними/недержавними учасниками сектору юстиції на основі Стандартів мережевої сумісності ЄС (EU Interoperability Framework) та вимог щодо захисту персональних даних; інтранет та зовнішні мережі для обміну інформацією.
- Повністю автоматизована система управління та відстеження справ (до їх розгляду вищими інстанціями), належним чином функціонує система електронних повідомлень, автоматизованого розподілу справ, аудіо та відео запису судових засідань, база даних судової практики та база нормативно-правових актів;
- Веб-сайти судів - зручні для використання, обладнані пошуковими інструментами, що дають можливість встановити зв'язок між законодавством та відповідною практикою ВСУ, а також інших вищих судів;
- Органи суддівського самоврядування ефективно використовують інформаційні системи на практиці для утвердження принципів незалежності, підзвітності та професійності суддів;
- Судді та працівники апарату судів використовують інформаційні системи для ефективного виконання своїх функцій з відправлення правосуддя.

Показники впливу від реалізації всіх компонентів Стратегії:

- Дослідження ступеню задоволення користувачів (які проводяться в рамках роботи системи управління ефективністю судової системи або зовнішніми спостерігачами) засвідчують підвищення довіри суспільства до судової влади та визнання її незалежності, прозорості, компетентності та підзвітності (точка відліку: 2014);
- Проведені зовнішніми спостерігачами моніторингові дослідження судових процесів мають засвідчувати поліпшення стану справ щодо забезпечення справедливості проваджень в одному і тому ж вибраному суді або в апеляційному окрузі (точка відліку: 2014);
- Зменшення протягом року структурних порушень, виявлених Європейським судом з прав людини (ЄСПЛ) в рішеннях, прийнятих українськими судами (точка відліку: 2015; до уваги беруться тільки рішення, прийняті українськими судами, починаючи з 2014 року, а саме пілотні рішення або справи, що повторюють одна одну²);
- Зменшення протягом року справ, в яких ЄСПЛ встановив факти розбіжностей у застосуванні закону українськими судами або ж

² Збільшення загальної кількості справ рік від року, в яких ЄСПЛ встановив порушення, не є справжнім показником для оцінки прогресу в реформах правосуддя, оскільки це залежить від динаміки ЄСПЛ щодо внутрішнього розгляду справ, а також від здатності вітчизняних адвокатів та заявників аргументувати скарги з точки зору Конвенції.

факти порушень принципу незалежності або неупередженості суду, а також принципу справедливості процесу (точка відліку: 2015; до уваги беруться тільки рішення, прийняті українськими судами, починаючи з 2014 року);

- Зменшення протягом року випадків, коли Комітет міністрів (КМ) Ради Європи (РЄ) встановлює факти невиконання індивідуальних заходів, передбачених рішеннями ЄСПЛ стосовно України (точка відліку: 2014);

- Зменшення протягом року випадків, коли Україна піддається критиці з боку КМ РЄ за невиконання загальних заходів, яких вимагають рішення ЄСПЛ стосовно України (точка відліку: 2014);

- Визнання з боку КМЄ прогресу в реалізації загальних заходів, які передбачаються рішенням у справі «Олександр Волков проти України»;

- Зменшення протягом року загальної тривалості судових проваджень (від моменту подання початкового позову/«обвинувачення» до моменту прийняття «остаточного рішення у справі») в усіх видах проваджень (точка відліку: 2014; середня тривалість у попередньому році з розбивкою за видами проваджень (цивільні, кримінальні, адміністративні);

- Зменшення кількості порушень судами правил управління фінансами, виявлених державними органами аудиту (точка відліку: 2014);

- Збільшення протягом року виконаних запитів про міжнародну судову співпрацю та взаємну правову допомогу (точка відліку: 2014; з розбивкою за видами проваджень (цивільні, кримінальні, тощо);

- Поліпшення позиції України в різних актуальних рейтингах, пов'язаних зі здійсненням правосуддя, в тому числі у Governance Indicators and Rule of Law Index (World Bank Institute), рейтингах Freedom House, World Justice Project (Rule of Law Index), Transparency International (CPI etc.), Bertelsmann Stiftung Transformation Index (BTI), WB Doing Business Index (точка відліку: 2014);

- Визнання поліпшення стану справ в Україні щодо здійснення судочинства у звітах ЄС та різних документах політичного діалогу (наприклад, у звітах по виконанню Плану дій з лібералізації візового режиму) (точка відліку: 2014);

- Визнання в попередніх та заключних звітах про донорські заходи, а також в звітах інших інформованих спостерігачів, включаючи ОГС та міжнародні організації, досягнень щодо забезпечення незалежності, підзвітності та компетентності української судової системи (точка відліку: 2014).

ПІСЛЯМОВА

Стратегія розвитку судової системи в Україні (СРСС), нещодавно затверджена Радою суддів України, – це унікальний документ. Уперше українські судді прийняли рішення розробити Стратегію, яка охоплює коротко-, середньо- та довгострокові кроки реформування судової системи в Україні. СРСС також стане основою для загальної Стратегії розвитку сфери юстиції в Україні 2015-2020 рр., яка буде розроблена Радою з питань судової реформи при Президентові України.

Представники судової влади усвідомлюють, що першочерговим завданням наразі є розробка механізмів і розвиток навичок для підвищення єдності судової практики. Прогрес у цьому напрямку уповільнюють брак аналітично-дослідницьких спроможностей судів, нерозвинене законодавство та інструменти пошуку судових рішень, а також недосконала система професійної підготовки суддів. Не менш важливе значення для того, щоб вищі суди у своїй діяльності зосереджувались на дотриманні принципу єдності судової практики, є належним чином побудована система апеляції.

Ефективність і професійність, високі етичні вимоги до представників судової влади – саме такі чіткі напрями обрала Рада суддів для розвитку судової системи. З іншого боку, необхідно створити певні умови для забезпечення привабливості професії. Європейський досвід свідчить про те, що неможливо вимагати від суддів, котрі, як прийнято вважати, повинні бути останнім оплотом захисту прав людини та забезпечувати верховенство права, щоб вони отримували ту саму заробітну плату, що й інші державні службовці.

Для підвищення рівня довіри з боку громадськості необхідні більша прозорість в управлінні судовою системою зокрема та у відправленні правосуддя взагалі. Потрібно оптимізувати обов'язки та повноваження в рамках комплексної структури управління судовою системою таким чином, щоб саме Рада суддів очолила процеси формування та реалізації політики судової влади. Це дозволить краще сприяти незалежності суддів у рамках управління судовою системою завдяки вдосконаленій системі управління ефективністю, дисциплінарного та етичного нагляду.

Важливо, аби судді зрозуміли, що для того, щоб упорядкувати

українське судочинство і наблизити його до європейських стандартів, необхідні значні зміни. Утім, вкрай важливо, щоб інші гілки влади та приватні особи також усвідомили: незалежність судової влади – як інституційна, так і індивідуальна – мають бути не лише задекларовані, а і дотримані на практиці.

Реалізація СРСС – це виклик для української судової системи та суддів. Суспільні очікування є дуже високими. Судова влада в Україні, як і в будь-якій демократичній системі, періодично зазнає критики. З іншого боку, необґрунтована критика приносить багато шкоди. На жаль, є свідчення, що підтверджують той факт, що подекуди судді відчують на собі надмірний тиск. Це небезпечно, особливо, коли такий тиск здійснюється з боку впливових публічних і приватних осіб³.

У належному функціонуванні сфери юстиції зацікавлені всі – від пересічних громадян до представників великого бізнесу. Міцна й незалежна судова система є обов'язковою для країни, що прагне стати членом цивілізованої Європи. Прийняттям СРСС, Рада суддів України чітко демонструє суспільству готовність судівництва до змін.

У належному функціонуванні сфери юстиції зацікавлені всі – від пересічних громадян до представників великого бізнесу. Міцна й незалежна судова система є обов'язковою для країни, що прагне стати членом цивілізованої Європи. Прийняттям СРСС, Рада суддів України чітко демонструє суспільству готовність судівництва до змін.

Доктор Віргіліус Валанчюс

Керівник групи експертів Проекту ЄС «Підтримка реформ у сфері юстиції в Україні»; экс-президент Європейської асоціації суддів; Віце-президент міжнародної асоціації суддів; член Консультативної ради європейських суддів (КРЕС)

³Див., наприклад

http://sensor.net.ua/resonance/322290/deputat_svyatash_ugrojaet_raspravoyi_sude_vysshego_spetsializirovannogo_suda